

era-
om-
a. A
nap-
át a
gára
t ki-
rinus
e, R.
nee-
nyli,

Hugó
közre-
né-
elő-
znet-

hátra-
menyi
ésével.
153)

Irán,
ésével.

örüm.
Be-
onard.

(Poór
n, A.

bécsi
yárak-
157.)
Alkal-
Rendes

e Tóth
z. 159.
Tolnay
Rendes

szerep-
Tolnay
berlet

yi Lili,
ésével.
162.)

ME
13.

EK
betű-
állás-
díje
elő-

részé-
n. Egy
ok meg-
éget an-
ve a att
egzőgva-
ell sem-
tás. Je-
alatt, —
Alba-
2089

tozott
lédni l
ek, cen-
és
en leg-
az
rol"
gyógy-
drogus-

ri beren-
a kiad-

**Érkezétség és ki-
adóhivatal:**
Kispest, St. Baron
16. Szeg (Brassai-utca) 16
Telefon:
Szeg. és kiadóhivatal:
197, 228 és 1947
St. B. Sz. — — — 228
Egy másra ára pályavá-
lasztók — — —
Kispestben — — —

UTAZÁS

Kispest Kőbort

2. 11. 8.

KAI-NAPILAP

**ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában**
Egész évre — — — 105
Félévre — — — 550
Negyedévre — — — 290
Egy hónapra — — — 10
Az előfizetési ára „Föld”
sima folyóirattal együtt
havonta 10 lejellel drágább
Csehszlovákiában
Egy hónapra — — — 40
Egy év — — — 8

1938 november 25 Csütörtök

Kispest * IX. évfolyam * 266. szám

5687 Kiszlév 19

Még mindig Csernovitz?

Az ember óvassa a hírt és ámulva dörzsöli meg a szemét, mert nem akar binni az érzék-sérveinek. Hogyan? Az országos diákkongresszus egyes vezetői arról tárgyalnak, hogy a kongresszust Jasi helyett talán inkább Csernovitzban tartanák meg, hogy egyuttal demonstrálhassanak a legutóbbi zsidó provokációk ellen? Hát mikor is provokáltak voltaképpen a zsidók Csernovitzban, vagy aháhol másutt? Nézzünk egyszer szemtől-szembe a dolgokkal, mi is történt tulajdonképpen Csernovitzban és mit követtek el a csernovitzi zsidók, amiért most cürsben „demonstráció” jár nekik.

Csernovitzban a pótlóértéki bizottság kegyetlenül elbuktatta a kisebbségi diákokat és tetőjébe huzta-halasztotta az eredmény kihirdetését, úgy, hogy az ifjú maturandusokat idegesség fogta el. Egnéhány éretlen gyermek összerördött és hangos szóval tüntetett a bizottság ellen, sőt akadtek olyanok is, akik kezüket emelték az érettségibizottság egyetemi professzorai. Kétségtelenül rosszul tették.

Ezt tette egy néhány éretlen fiatalember, de nem a csernovitzi zsidóság, amelynek éppen annyi köze volt ehhez a botrányhoz, mint akár a most összeülő diákkongresszumnak. Ez akárci tette, már nagyon régen történt, olyan régen történt, hogy azóta elfelejtették a történetben résztvevőket és állítólag résztvevőket: annak rendje és módja szerint bíróság elé is állították őket és olyan régen történt, hogy azóta egy jesi gimnázista a tárgyalótérben már leült egy szeméremtelen zsidógyereket, akiknek egy dűll büne az volt, hogy zsidó volt és olyan régen történt, hogy azóta a zsidók pörét, nehogy a csernovitzi törvényszék tulajdonos egyhén ítéljen fölöttük, a succavi törvényszékhez utalták át.

Es történt Csernovitzban. És ebben a ke-serves történetben minden benne van, miképpen egy csepp vízben benne van az egész tenger világa, csak a zsidó provokációt nem lehet benne még mikroszkóppal sem megtalálni. De van egy görbétűr, az antiszemita mus görbe tűkre, amely az eseményekben és az események mögött olyan jelenségeket lát meg, amelyre az egyenes szem még mikroszkóppal sem képes rábukkanni. És ezen a görbétűrön keresztül gyártják már hetek óta százezrekre a pamfletteket és az újságocskéket, amelyek egyetlen mondatba torkolnak bele: a zsidók provokáltak Csernovitzban. És ezt a mondatot annyiszor írták le, hogy annak vélt igazsága még a jobb koponyákat is malkotizálta már és ime az ered-mény: az országos diákkongresszus Csernovitzba készül, hogy ott demonstráljon.

Demonstráció, nagyon szelid szó. Szelid szó, de vihart takar az értelme. Mi már tudjuk azt, mit jelent, ha demonstráció készül a zsidók ellen. Ezek a demonstrációk — sajnos — egy véget nem érő circulus viciosus körét zárják be, melynek szük keretében a mi nyomorúsá-gos és bárki felelőtlen rosszhívatól függő életünk van bezárva, akár a fegyencé a fegy-házba.

A bukaresti hír úgy szól, hogy egyes diák-vezérek gondolnak erre a demonstrációra és mi valóban hinn szeretnénk, hogy csak egyes diákvezérek agyában született meg ez a különös ötlet a diákság töme nem akar demonstrá-cióra felvonulni abba a városba, ahol még nem sarjadt ki a zsidó temetőben a fű egy friss si-ron, jeléül annak, hogy talán még sem a zsi-dók provokáltak Csernovitzban. (f. l.)

Vágja ki a második olda-lon elhelyezett szelvényét és vásároljon vele.

A jasi diákkongresszust demonstratív célokból Cser-novitzban, vagy Teleneztiben akarják berekesztetni

Tiltakozó ülésre készül az országos diákkongresszus. A jasi egyetem tanácsa is képviselőit magát a kongresszusra

(Bucuresti-Bukarest, november 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Averescu kormány hivatalb-lépésének időjén egyik legsürgősebb feladatnak tar-totta, hogy az akkoriiban valamennyi karaktert öltött diákmunkálatokat lezserelje. Még a husvétii szünet alatt Goga belügyminiszternek sikerült a diákmozgalom vezetőivel megállapodásra jutni, akik bizonyos konkrét ígéretek kapcsán ideiglenesen le-állították a mozgalmat. Hogy Goga miniszter mit ígért a diákság vezetőinek, arról pozitív értesülések nem szivárogtak ki, csupán arról tudtak a lapok, hogy különböző gazdasági természetű engedmények mellett a belügyminiszter kihatásba helyezte azt is, hogy az elmozdított antiszemita professzorok kated-rájukat visszakapják.

Azóta Cui-át is lársait valóban reintegrálta is a kormány a jasi egyetemen és a diákmozgalom hó-napokon le esztől felhagyott az egynevezett kilen-gések poli ikájával. Még a nyári szünet előtt azon-ban november 28-ára Jasiba országos diákkongress-zust hívták össze, amelynek az a feladata, hogy összehajlíjon az ígéretek teljesítéséről és irányt szabjon a mozgalmnak a jövő esztendőre.

Időközben a karista párt agitációi számára új fórumot nyert a parlament tribünjén és ezt a hely-zetet arra használta fel, hogy a diákszervezetekben való befolyását juttatn Hatalmára. A nagy apparátussal megindult karista propagandának tulajdo-

nítható a „Cuvantul”-nak az a hírdása, hogy több diákvezér a kongresszust Csernovitzban szerezné megtartani, hogy egyuttal tiltakozzanak az ott le-játszódtott események ellen. A távirat arról nem ad hírt, hogy mit azok az események tulajdonképpen, amelyek ellen a kongresszus tiltakozni akar, de az antiszemita brosurákból következtetve, kétségtel-n, hogy az érettségi tüntetés és korántsem annak véres epillőgusa ellen készülne a tiltakozás, mert a karista sa-tó minden eszközzel igaróli igyekszik a jasi gim-názista revolvorgolyját és még ezért a gyilkosságért is a zsidókat akarja kijátszani felkísérnek.

Ugyancsak a „Cuvantul” szerint más diák-vezérek azt ajánlották, hogy a tiltakozó jellegű kongresszust a beszarabiai Telenezi közszépten tart-ják meg, amelynek zsidó lak szága ellen egyik kuzpári képviselő néhány nappal ezelőt éles-hangu támadást intézett a parlamentben. Egyelőre még nem döntöttek véglegesen a kongresszus helyé-ről, 28-án a kongresszus Jasiba ül egybe, ahol majd elhatározzák, hogy esetleg az utolsó tlelt demonstratív jelleggel megtartsák-e egyik vagy másik városban.

A jasi egyetem tanácsa egyébként elhatározta, hogy a legnagyobb mértékben támogatni fogja a november 28, 29 és 30-ára kitűzött országos diá-kongresszust. A kongresszuson részt fog venni a tanácsok egy küldöttsége is.

„A törvényes ut nyitva áll Romániában mindenkinek, még a király fiának is”

Jorga fenntartja január negyedikén tett kijelentéseit, amelyekben elítéli úgy a diktatori elhatározásokat, mint az anarchisztikus kalandozat. A nemzeti parasztpárt megoldási lehetőséget keres Bratianu által említett eseményekkel kapcsolatban

(Bucuresti-Bukarest, november 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) December elsején, szerdán kezdődik a parlamentben a felirati vita, melyet a kormány köztudomásúlag rövidre akar fogai, hogy még karácsony előtt megszavaztassa a legfontosabb törvényjavaslatokat. Eanek érde-keben a néppárt intervenált a vele kollaboráló magyar párnál és a német parlament i csoport-nál, hogy minél kisebb számú szónokok irat kozzék fel a vitához. Ugyanígyen kérésrel fordult a kormány az ellenzéki pártokhoz, ame-lyekről azonban még nem tudni, hogy mit határoztak erevonathozólag. Bár nem tudni, hogy a kormány miért siet annyira, de az tény, hogy a sürgőse-nek jelzett törvényjavaslatok már végigjárták a szakelőket és készen állanak a parlamenti tárgyalásra.

Nem hallgatják meg a prefektusokat

Az első törvénytervezet, amely a felirati vita befejezése után a parlament elé kerül, a közigazgatási reform módosítá-ról szóló javaslat lesz. Eirvonathozólag a kormány eredetileg meg akar a hallgatni a vármegyei prefektusok véleményét és az ország prefektusait még az elmúlt hónapban értekezletre hívták össze Bu-karestbe. Az értekezletet azonban többizben el-halasztották és legutóbbára e hét végére tűzték ki. A belügyminiszter azonban úgy határozott, hogy az értekezletet egyáltalában nem tartják meg.

Az erdélyi iskolák budgetje

A közigazgatási reform megszavazása után minden valószínűség szerint a költségvetés tár-gyalására kerül a sor. A kormány már ki is jelölte az egyes miniszteriális budgetek szak-referenseit. Az erdélyi kisebbségeket legköze-

lebről érintő közoktatásügyi költségvetés elő-adója Prie Octavian lesz, aki az erdélyi iskolák költségvetésének ügyében ma hosszabb tanács-kozasokat folytatott az erdélyi tanügyi inspek-torokkal. Felhivatalos közlés szerint a kormány a költségvetést, valamint az ezzel kapcsolatos pénzügyi törvényeket a jövő héten terjeszti a parlament elé.

Egy különös helyigazgató nyilatkozat

Azok az események, amelyekről a politikai kulisszák mögött már hetek óta beszélnek, egyre konkrétabb körvonalakban bontakoznak ki Bratianu Jonelnek ismeretes szombati beszéde nyomán. Mégis politikai körökben általános fel-tűnést keltett az a különösen megszerkesztett nyilatkozat, amelyet az „Adeverul”, a „Viitorul” és a „Lupta” mai számunkban közölnek. A nyilatkozat a következő:

A Jorga klazenevi kijelentésével kapcsolatos diskusziók nem helyénvalók, mert ott egy bizalmas megbeszélés folyt le és annak részt-vevőt nem nyerték felhatalmazást, hogy a meg-beszélés részleteit publikálják. Jorga profess-zornak nincs semmi oka megváltoztatni jan. 4-iki kijelentését. Mint máskor, Jorga akkor is kijelentette, hogy nem helyesell sem a diktatori elhatározásokat, sem az anarchisz-tikus kalandozat. A törvényes ut nyitva áll Romániában mindenkinek, még a király fiának is.

A nemzeti parasztpárt egyébként bizottsá-got küldött ki, amelynek tagjai Maniu, Vajda, Mihlache, Stere és M-dgeru. A bizottság fel-adata lesz tanulmányozni a Bratianu Jonel szombati beszédében érintett eseményekkel kap-csolatos megoldási lehetőségeket.

EZT A SZELVÉNYT A LAP BELSEJÉBEN FELSOROLT KÉRESKEDŐK

LEI 5 LEI

ÉRTÉKBEN A VÁSÁROLT ÖSSZEG TIZ SZÁZALEKIG KÉSZPÉNZFIZETÉS GYANÁNT FOGA DJÁK EL

Ez a szelvény érvényes dec. 29-ig

Bánóczy József halálára

Bánóczy József egyetemi tanárt, a zsidó tanítóképző igazgatóját hétfőn temették óriási részvét mellett a budapesti rákoskeresztúri zsidó temetőbe.

Nagyatörő ember volt, de olyan, akinek a jellemereje mögött a tudás és nemes ambíció alkották a háttérét. Mindig fölfelé, egyre magasabb társadalmi polcra igyekezett, de nem egyedül az egyéni érvényesülés miatt, hanem, hogy dísz és tekintélyt adjon annak a közületnek, amely a zsidó tanító nevelés élére állította, főleg pedig, hogy magát az új tanító nemzedéket megbecsüléshez juttassa.

És volt valami tragikuszerű abban, ahogy ez a jeles és egész férfi nem tudott mégsem a fölfelé való törekvéseben igaz harmóniára lépni. Zsidó ember volt, zsidók kultúrgyarapítására szánt pozícióban és mégis fiatalokában és élete delén legjava munkakeresését a magyarosításnak és a magyar nyelvi és gondolati kultúra multjának kiszűrésére és fölszínre hozására szánta.

Korszakos művel jelentek meg — gondos és alapos kutató munka méltó gyűjteményei — Lévai Ferencről, Kazinczyról, Kisfaludy Sándorról. Az Akadémia levelezőtagjává választotta. Az egyetemen katedrát kapott, mégis minden esztendőben pontosan így ősz táján olvasni lehetett róla a lapokban, hogy fölvetéleit kérte a Kisfaludy Társaság tagjai közé és pontosan így ősz táján lehetett olvasni, hogy az írások és tudósoknak ez a csoportja nem hajlandó befogadni a híváló tudóst és jeles magyar stílistát tagjai közé. Nem volt hajlandó, nem azért, mintha tudományos fölkészültsége, tudományos hírneve, írói kvalitásai nem méltatták volna a széplelkű vaskalaposok soraiba, hanem, mert Bánóczy József — zsidó volt.

És rendületlenül magyarosított Bánóczy József továbbra is. Akkor is, amikor az Izraelita Magyar Irodalmi Társulatot megalakította. Nem is volt más célja vele, mint megmutatni a magyar tudományos világ felé, ime nekünk is van kulturánk és lássátok, mi ezt a kulturát a magyarosítás szolgálatába állítjuk. Csak később, élete hajlásán, amikor érdekes, finom fejűt behavazta az idő és a családások zuzmarája, vette ezt a társulatot olyan utak felé, amelyeknek jelzőtáblái a belső zsidó kultúra irányába mutatnak. Az IMIT későbbi kiadványai és évkönyvei már világosan igarolják Bánóczy József megtérését.

Ide kellett jutnia, hiszen nemcsak ambíció hullámozott lelkében, hanem nemes, nagy szíve volt, zsidó szíve. Kantot magyarozta, de Heinet szerette. Zsidó tanítókat nevelt: alaposan képzett pedagógusokat és gerincos férfiakat. Önfiztetet plántálni a proletár-rétegből rekrutálódó tanító nemzedékbe és rajtuk át a zsidó

Dreher-Haggenmacher sörkülönlegessége — dupla maláta

Bak-Sör

most került forgalomba

tömegekbe, ezt is élethivatásának tekintette és minthogy nagyatörő volt és mert a nagyatörést tudis és mélyebbről jövő ambíciók támogatják, ezt a vágyát ki is elégítette. Amikor 1913 ban megnyithatta a zsidó tanítóképző internátusát, az ősz ur úgy zokogott, mint egy gyermek.

— Most már nyugodtan halok meg — mondta a megindult növendékek előtt — életem műve befejeződött. A magyar zsidóság új tanítónemzedéke nem kénytelen koldusdiákoskodni többé!

Tizenhárom évvel élte túl ezt a dátumot. A háború, a forradalmak, a kurszus és vele a numerusz klauzusz következett azután. Később idők egy ember számára, aki a kiegyensúlyozott polgári élet keretei közt a zsidó tanítók ilyen életkeretekért dolgozott. Új időkbe alkonyult életének az volt egyetlen vigasztaló momentuma, hogy fia László, az esztéta és politikus már az új idők csapásán indult élet-

Általános szénbányászsztrájk készül Csehszlovákiában

(Prága, november 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kőztársaság egyesült bányamunkás szervezetének központja az alábbi jelentést adta ki: A bányamunkás szervezetekhez tegnap érkezett meg a bányatulajdonosok szervezetének átirata, amelyben közlik, hogy a szervezet szerdai ülésén fognak tárgyalni a bányászok követeléseiről a drágasági pótlék fentartását és a béréket illetőleg és a választ még a szerdai nap folyamán megadják. A szociáldemokrata „Nova Doba” jelentése szerint a bányász szervezetek az esetben, ha a munkaadók feltételeiket elutasítják, a legenergikusabb harc eszközeik alkalmazásától sem riadnak vissza és esetleg az egész kőztársaság területén proklamálják az általános sztrájkot.

A kolozsvári pártok felkészülnek a decemberi községi választásokra

Ismét nyolc kerületben fog szavazni Kolozsvár. Megalakulás előtt a polgári blokk

(Cluj Kolozsvár, november 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bálint törvénykezési elnök átirata alapján a Comisia Interimara tegnap délutáni ülésén foglalkozott a december 15-én lezajló községi választások előkészítésiével. A bizottság elhatározta, hogy a városat, mint a multban, most is nyolc kerületre fogják felosztani. A bizottság ugyanakkor utasítást adott az urnák előkészítésére, a helyiségek beállítására vonatkozóan.

A politikai pártok között a tárgyalások megszakítás nélkül tartanak. Az a gondolat, hogy Kolozsvár törvényhatósági tanácsát a politika szempontjainak teljes kikészítésével szakértőktől állítsák össze — a pártok általános helyeslésére talált. Ismeretesen a kormánypárt helyi exponensinek iniciatívájára a tárgyalások egy úgynevezett polgári blokk létrehozásá irányultak, amely magába zárta volna az összes pártokat. E polgári blokk létrehozatala egyúttal a küzdelem kikapcsolását és a szünetelést jelentené az elkerülését is biztosította volna.

A polgári blokk nehézségei

Nem, a polgári blokk megalakulása állandó tanácskozási tárgyat képezi, azonban még csak az elvi elfogadattatás stádiumában van a dolog, mert a valóságban annak realizálása bizonyos — mindenesetre nem áthidalhatatlan nehézségekbe ütközik. Ezek a nehézségek főleg a tanácsosi mandátumok elosztása körül merültek fel. A magyar párt, az imponáló egységgel fellépő Zsidó Választási Blokk és a szociálisák is ragaszkodnak ahhoz, hogy a hivatottság, rátermettség és odaválóság mellett a lakosság számaránya is kellő kifejezésre jusson a tanács összetételénél.

A pártok állásfoglalása

Ez az egyetlen sebezhető pontja egyébként a kialakuló polgári bloknak. A nemzeti pártmár a megyei választásoknál is készséggel kollaborált a kormánypárttal és a pártvezetők a közigazgatási választásokra továbbra is készséggel kollaborálnak más pártokkal is. A szociálisok szívesebben látták volna egy úgynevezett demokratikus ellenzéki blokkot.

Ivott-e már „Dácia” vizet?

Leszáltam az árakkal

mert javul a lei,
mert így még több árut adok el,
mert mindig a vevőim előnyét nézem,
mert jön a karácsonyi nagy vásár,
mert sok harisnyát akarok eladni,

és ezen felül minden 777 lejen felüli vásárlásnál egy valódi táskát adok ajándékba. **SIPOS** Cluj, Cal. Regele Ferdinand 8 sz.

pályájára. Egy tragikum és boldogság között hullámozó szép élet zárult le Bánóczy Józseffel, aki után bizonyára nagy kulturális maradványok, ha nagy és nem s ambícióját zsidó értékek kiszűrésére fordítja.

Egy általános városi érdekeket biztosító blokkban azonban, amely a munkásság kívánságaira is tekintettel van, készséggel kollaborál a helyi szocialista párt.

A zsidó választási blokk, amely egész Kolozsvár zsidóságát látja a háta mögött, éppúgy, mint a multban, most is jelentős szerephez jut a választásoknál. A februári községi választások frappans bizonyítékát nyujtották annak, mennyire felületes és lelkiismeretlen az az igyekezet, amely a város zsidóságát a magának akarja nevezni és annak nevében lép fel. A kolozsvári zsidóság kompakt egységben sorakozott fel a multban és fog sorakozni ezúttal is a zsidó választási blokk mögé. Egyes kolozsvári napilapok tudósításai szerint a napokban több küldöttség kereste fel a magyar pártot, amelyek biztosították a párt vezetőjét arról, hogy a zsidóság elválaszthatatlanul a magyar párt politikáját követi. A küldöttségek résztvevőinek neveit azonban elfelejtették közölni a lapok és így, ugyilátszik, örök titok fog maradni, kik voltak azok a küldöttségek és mi volt az ő skaratuk.

Egyetlen párt marad így, amely álláspontját még nem precizította: a liberálisok.

A városházán bíznak a polgári blokkban

Az Uj Kelet munkatársa ma délelőtt felkereste Osvada polgármestert és Gábor képviselő, polgármesterhelyettes, akik kijelentették, hogy a polgári blokk platformján minden valószínűség szerint sikerülni fog az összes pártképviselőket egyesíteni. Ebben az esetben — ami mindenesetre kívánatos — küzdelmek és izgalmak nélküli választásra fog virradni december 15-ike. Hogy azonban ez a tanács a küzdelemből álló nagyjelentőségű politikai eseményekre való tekintettel hosszú életű lesz: az minden esetre a jövő titka még.

Steinach és Voronoff legyőzve!

Sternachot és Voronoffot legyőzte a **Monalisa** szappan, mert ez a szappan valóban fiatalít.

IRÓ

„Paul

Fra

Frauz W

legujabb drá

A darab tém

a történelem

benne a néz

amikor vi ag

szótált ezt

nemzettől. A

nehéz feladat

érzékenység,

reztényiség e

eseményt sze

telhetetlen e

vallási esemé

világítás ne

bitetlenkét is

ben megvan

pintatosság, a

sackról elvonj

realitások sz

Frans W

nyulni a vall

„nem a vallá

akiknek lelke

lomásokat, do

mérni és mag

tragikus órája

ismét élővé va

A hat kép

nagy tragikus

lévő Judea ön

világhódító Ró

életerejében m

ezekben a krit

sen szembeér

dett pártokra

és hajszolja a

sáncai mögé h

reziszenciával

zétoták, akik

atmoszférát, sz

ismétlődő felkel

helytartói véres

belső szétesése

ben születik meg

az élet kemény

birodalom élérk

csenek kizárkm

seget és aláztat

letet nem ismer

mezbocsátó ister

harcos halálrasz

seket is elvisel

Ez a három

drámájában, am

Saul akit az új

ismer. Rabbi Sz

Tarsus városába

ban hellenista n

rabbi Gamaliel

szentség, a meg

lén Saul nemosa

farizeus áramlat

dettebb ellenfele

ségnek annyira,

hereszténységgel

résztvettek. Rab

a zétoták felé h

minden átmenet

sült, hogy a j

jon az ottani ke

ielki átalakulás

miut a nazaréti

tér vissza. A drá

amikor Saul mos

kozik mesterével,

zsidó igazsáért.

szobor sorai közé

Gamaliel Paul

tanulmányozni ke

mondásait és jövő

zsidó történelem

ha nem sikerül he

galmat. Ezt kísér

való találkozásra

GAMALIEL:

PAULUS: (re

beszéli róla, Rab

rágondolok. Besz

percéről?

IRÓK ES IRÁSOK

„Paulus unter den Juden“

Franz Werfel legújabb drámája

Franz Werfel maga is szükségesnek ítélte, hogy legújabb drámája elé néhány magyarázó szót fűzzön. A darab témája követeli ezt az argumentációt, mert a történelmek nem kisebb jelenetét igyekszik benne a néző elé vetíteni, mint azt a pillanatot, amikor világok vajudása közepette a kereszténység szétvált szülőanyjától, a zsidó hittől és a zsidó nemzettől. Am nemcsak a történelmi probléma állítja nehéz feladat elé a szerzőt, hanem főként az az érzékenység, amellyel egy a zsidóság, mint a kereszténység ezt a misztériumokba burkolt történelmi eseményt szemléli. „Történelem és vallás hiengesztelhetetlen ellenfelek” — írja Werfel — „mert a vallási események történelmi reflektárral való megvilágítása nemcsak a hiók érzelmeit sérti, de a hitetlenek is, amennyiben ösztönök. Valamennyiünkben megvan a szemérmes tartózkodás és finom tapintatosság, amely visszariad attól, hogy misztériumokról elvonjuk a fátyolt és profán kézzel a fizikai realitások szürke napfényére hozzuk azokat.

Franz Werfel nem is akar posztó kézzel bele nyulni a vallási misztériumokba. Mint maga mondja: „nem a vallást dramatizálja, hanem az embereket, akiknek lelke mélyéből előtör”. Nem nézeteket, vallomásokot, dogmákat és tanításokat akar egymásca mérni és magyarázni, hanem a zsidó nép nagy tragikus óráját akarja a dráma forró levegőjében ismét élővé varázsolni.

A hat képből álló dráma csakugyan a zsidó nép nagy tragikus óráját robbantja elénk. A felbomlóban lévő Judea önmagát marcangolja lávas kezeivel. A világhódító Róma egyre szorabb hurkokat von az életerejében meggyöngyült nép torz kéré, amely ezekben a kritikus pillanatokban nem tud egységesen emberkedni a vezéremekkel, hanem elkeveredik pártokra szakadozva, külön-külön utakon keresi és hajszolja a megváltást. A farizeusok a törvények ráncos mőgé húzóva erkölcsi és társadalmi passzív rezisztenciával akarnak szembenézni Rómával. A zeloták, akik nem bírák tovább elviselni a fojtó atmoszférát, az aktív ellenállást sürgetik és megismétlődő felkeléseket kísérelnek meg amelyekkel Róma helytartói véres tömegmészárlásokkal torolnak meg. A belső szétesésnek és ömárcangolónak ebben a légkörben születik meg az a mozgalom, amely elszakítja magát az élet kemény és kegyetlen valóságaitól, a mennyei birodalom elérkezését hirdeti és szemben a szaduncsok kizsákmányoló pöffeszkedésével, a szegénységet és alázatosságot, szemben a farizeusok kínáletet nem ismerő törvény szigorúságával, a mindent megbocsátó isteni kegyelmet és szemben a zeloták harcos halálraszántásával, békét és a megaláztatásokat is elviselő türelmességet tanítja.

Ez a három irányzat találkozik össze Werfel drámájában, amikor fellép a tarsusi rabbi Saul. A hit az új testamentum Pál apostol néven ismer. Rabbi Saul a Palesztinán kívül eső kisázsiai Tarsus városában született, ahol el ő gyermekkorában hellenista nevelésben részesült. Később azonban rabbi Gamaliel tanítványa lett, aki maga volt a szentség, a megbocsátó jószág. Rabbi Gamaliel oldalán Saul nemcsak híres zsidó tudós lett, de a farizeus áramlatnak lelkes harcosa. A lelkeseredettebb ellenfele volt az akkor lábra kapó keresztény ségnek annyira, hogy az első közt volt, akik a kereszténységgel vádolt Stephanus megkövezésében résztvettek. Rabbi Saul radikalizmusa egyre jobban a zeloták felé hajlik, míg egyszer csak hirtelen, minden átmenet nélkül, amikor Damaszkuszba készült, hogy a jeruzsalmi főpap megbízásából eljárjon az ottani keresztények ellen, valami csodálatos lelki átalakulás meg végbe rajta és Damaszkuszban mint a nazaréti Jehosua tanításának lelkes híve tér vissza. A dráma ott éri el kulminációs pontját, amikor Saul most már Paulus, a szentélyben találkozik mestérével, Gamaliellel és kezen visszkodnak a zsidó igazságért. Ez az izzó párbeszéd Werfel legszébb sorai közé tartozik.

Gamaliel Paulus kérésére napokon és éjeken át tanulmányozni kezdte a nazaréti Jehosua feljegyzett mondásait és jövőbelátó szeme megereszte, hogy a zsidó történelem tragikus fordulópontjához érkezett, ha nem sikerül helyes irányba terelni ezt a mozgalmat. Ezt kísérte meg Gamaliel a Paulussal való találkozásánál.

GAMALIEL: Beszélj, amiről beszélned kell.

PAULUS: (reszkető hangon) Hogyan tudnám én beszélni róla, Rabbanu! A szívem szétesked, ha rá gondolk. Beszélhet-e az ember születésének percéről?

GAMALIEL: Te beszélni fogsz! Mert úgy határoztam, hogy te a nazaréti rabbi Jehosua visszatérését Izrael kebelébe. Tanúságot fogok tenni mellette. Veled együtt fogok a bírák elé állni. (A Nszaréti keresztrefeszítésére céloz.) Egy ártatlan halál zavarta össze az igaz ág rendjét.

PAULUS: És az atyák, Rabbanu? Teged is elfogok itelni.

GAMALIEL: Aki tetteket visz véghez, ania k nicos mit kezd az. Veled együtt akarok a bírák elé állni. Egy téves ítélet esett Jiszráélben. (A Nszaréti keresztrefeszítésére céloz.) Egy ártatlan halál zavarta össze az igaz ág rendjét.

Már-már szinte egymásra találnak tanító és tanítvány, már-már ugyanez, hogy a kereszténység megindult folyama ismét visszatér a zsidóság-hoz, amikor kitör a végzetes konfliktus. Gamaliel a nazarétiről következetesen, mint emberről beszél. Paulus megrendülve tiltakozik ellene.

PAULUS: Egy emberről beszélek, Rabbanu? Hát legyőzte-e valaha ember a halált? Hát fel-támadt-e valaha emberfia? Embertől jött-e az a fény, amely Damaszkusz előtt velem leesett? Tudja-e ember Isten megújuló kegyelmét ajándé-korn? Nem Rabbanu, ő nem volt ember, ő maga a Messias, a testé vált Sechina, Isternek fia, aki volt, meg mielőtt a világ létezett.

GAMALIEL: (Egész tesztben megrendülve Saulhoz z nagy) Saul! Én érettem és térítted mondjad: ember volt ő!

PAULUS: Hogy tehatnám est. Belőünk emberekből nem jöhet a megújulás.

GAMALIEL: Csak belőünk, emberekből jön. Ernek a szent templomnak a kedvéért mondjad:

Mussolini a népek megértése mellett és az uszítás szelleme ellen nyilatkozott

Olaszország érdeklődik Bergius német professor találmánya iránt.

Franciaország sohasem engedl át Tuntist Olaszországnak

(Róma, nov. 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ugyanakkor, mikor Mussolini bezz Olaszországban a legszélsőségesebb terrorral nyom el minden ellenvéleményt, amikor az olasz sajtó pár nappal ezelőtt még tele volt a lehangosabb franciaellenes uszításokkal: egy külföldi újságról adott interjújában a népek kibékülésének profétájává csap fel. Mindenesetre jellemző az erőszakot nyitva hirdető Mussolini politikai megbízhatóságára, hogy interjújában Olaszországnak Németországhoz való kitűnő viszonyát hangsúlyozta, amellyel szemben hónapokkal ezelőtt a legszélsőségesebb agresszivitást hirdette. Sőt elmondta, hogy a Délidőben letoglalt német javak tekintetében a károsultaknak járó kielégítő kártalanítás kiutalását elrendelte. Kijelentette azt is, hogy Olaszország érdek ölik Bergius német mérnök cseppfolyósító találmánya iránt, különösen azért, mert Olaszországnak nagy barnaszéntelepei vannak. „Általában nagyjelentőségű volna — mondotta — ha a népek az eddiginél jobban megismernék egymást a komoly munka területén és közelebb jutnának egymáshoz. Veget kell vetni az uszításoknak, amelyek eddig eltávolították egymástól a népeket. Egyben kijelentette, hogy Olaszország viszonya Angliával szemben is kitűnő.”

Paris, november 24. A „Daily News“ franciaországi tudósítót a francia kormány szigorúan felelősegre vonta, mert azt híresztelték, hogy az olasz faszisták betörték Franciaországba. Kijelentették előtük, hogy ha megismétlődnének ezek az esetek, úgy kiutasítják őket Franciaországból.

Hervé Guziáv, a szocialista publicista egyik lapban Olaszország gyarmatigényeivel foglalkozva, kijelenti, hogy olyan francia kormány nem jöhet, amely Tuntist stenzedi Olaszországnak.

Helmillió erejéig két újabb feljelentést tettek az Alscheck & Campus-bank ellen

Bucsb-n bukant f-1 a megszökött Alscheck banker

(Bucuresti Bukarest, november 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A botrányos körülmények között csődbement Alscheck & Campus bank ügyében ma két olyan fordulat állott elő, mely a hírhedt intézetet ismét az általános érdeklődés középpontjába hozza. Az egyik szenzáció az, hogy az idősebb Alscheck bankár, aki tőzsdei megbízásának 50 milliónál nagyobb összegű pénzes elváltásait és megszökött, — a viszálybíró megállapítása szerint — Bácsban tartózkodik, ahol több ismerőse látta. Kálós, hogy a bankár láthatólag pén-zavarral küzd mert volt bécsi ügyfeleitől akár kölcsönt iszezzel. Hr szerint a hatóságok diplomáciai utca Alschecket kikérik Ausztriától.

Az Alscheck-ügy másik, mégpedig jeleatősebb szenzációja az, hogy az ifjovi törvény-székhöz két újabb feljelentés érkezett a csődbement bank ellen. A feljelentések azt sejtetik, hogy a részvényhímsítésen kívül az Alscheck és Campus cég sokkal nagyobbanyu viszályokat követett el, mint ahogy azt a viszály-let elején hinni lehetett volna. Az egyik fel-jelentő H. Jaroslavici, aki másfélmillió lejtt adott át az ifjabbik Alscheck bankárnak, hogy vásároljon neki ezerhátszáz Napha részvényt. Alscheck meg is vette a részvényeket, másnap azonban tudott rajtuk és a pénz, amit ezzel az operációval nyert, megtartotta magának. Jaroslavici kára hat és félmillió lej, minthogy az akkor megvásárolt részvényt ma ennyit érne meg. Ugyanígy járt a panaszos egy másik rész-

Zenemü Lepage-nál

Ember vols ő!

PAULUS: Nem a templomban, a keresztén fröccsöt szét ennek az engesztelő áldozatnak a vére. Most tehát az egész világ ennek az áldozatnak t mpla.

GAMALIEL: Saul! It állok még előtted. A felmérhetetlen szerencsétle ség még rem történt meg. Ne törd szét az én békenívemet. A Messias még nem jött le, mert ő az örök-jövendő. Ne ékelj idegen szellemet Isten és Izrael szabadsága köré. A zsidó nép szabadsága kedvéért mondjad: Ember vols ő!

PAULUS: Rabbanu, az élő isten nevében könyörgöm hozzád: higgyél. Ebben az órában nem tudok hasudni senkinek kedvéért.

GAMALIEL: Jaj nekéd. Tudod, hogy ki a Messias? A romlás ő. Mrt ha ez a nyíl elröptl, ekkor eltörök az íjj. Nem akarom őt látni.

PAULUS: Az íjj eltörő t! És örökre...!

GAMALIEL: (Magánkivül) Áruló!

A dráma lepergett, Izrael és a kereszténység utjai szétváltak és kezdetét vette a nagy tragédia, amely szerkesztőre a zsidóságot, mint a pályát a világ minden tájára.

Franz Werfel drámáját nagy sikerrel mutatták be az európai színpadok és könyvvalakban is megkapható már. (m. e.)

.....

SZABÓ IMRE: Kelet kapujában

A török zsidóság utkeresése

Ebben a kiforratlan, a szabadság éltető levégőjét nélkülöző közéletben ötvenéves publicisztikai jubileumát ülte meg egy elragadóan kedves öreg ur, David Fresco az elmúlt esztendőben. Galata mélyén, a Baluk bazár egyik lármás házában (Kujum Zsiler Chan) ujságokkal és héber könyvekkel fődött terjedelmes munkaasztalánál kerestem föl érdemes kartársamat. Ablaka alól ezer kirakó munkás, hajós, hajcsár, halász és hamál kurjongatása, szobája mellett a nyomdai gépek zakatolása csináltak poklot.

Tulharsogva ezt az éktelen zajt, valahogy bemutatkoztam neki, mosolygott a türelmetlenségem, amikor egyszer-másszor hajók éles sipolására idegesen a fülemhez kaptam és azt mondta, hogy immár ötvenegy éve csinálja lapját, a spanyol zsargonban megjelenő „El-Tiem-pot“ e láрма közepette. Bizonyos, hogy egyetlen gondolat nem ötlene az eszébe, ha csöndben kellene dolgoznia.

— Mert nekem, öcsém az idegeim a sanstefánói időkből származnak!

— És fiatalosan föl kacagott.

— Mondjon már valamit a török zsidók mai helyzetéről!

— Jót nem mondhatok, inkább hát semmit. Talán, ha erre néz egy esztendő múlva, ha majd a szenvedélyek kiforrottak, akkor jókat is közölhetek önnek. Egyelőre elfásult hangulat él közöttünk. Olvasóm táborom csökken, mert az emberek mennek át Franciaországba, Itáliába, ahová megrendelik a lapot, hogy kontaktusban legyenek elhagyott hazájukkal. Hiába, ez a zsidó természet! Bolygó és egyben hazát szerető nép vagyunk!

Szomorú volt, de bizakodó és ezeket mondotta:

— Nekünk zsurnalisztáknak egyik napról a másikra kell beigazolnunk, hogy tehetségünk a népert van és nem önmagunkért. Csak az ad fiatalos erőt arra, hogy nehéz időkben ne vesztjük el önbizalmunkat. Lássá — és előszed a fiókjából egy albumot, amit ötvenéves zsurnalisztai munkássága ünneplésére adtak ki — lássa, mit ír hozzám az ország nyolcvanéves chachamja. És megmutatja a lendületes köszöntő költemény e két sorát:

עליה למרום בחין לעפל
באמן לבב כאיש מרחמות

Nyíllal kezdedben hegyek tornyára hágsz
Szilárd szívvel, mint harcok férfja.

A nyolcvanéves ime így buzdítja hetven-nyolcesztendőös barátját. Meg kell hagyni, nemcsak bolygó és egyben hazát szerető nép vagyunk, kissé javíthatatlanul fiatalok is.

Mélyebb és általánosabb zsidó kultúra híján templomok és jótékonykodást gyakorló intézmények tartják össze ezeket a zsidókat. Persze csak azokat, akikben elevenen él az összetartozandóság érzete. Azok, akikről egy tekintélyes askenázi zsidó így nyilatkozott, hogy „sem jó franciák, de legalább rossz zsidók“, az ideál és magasba törekvés híján élő asszimilánsok a templomot nem ismerik, a jótékonyt csak annyiban, hogy a kezüket kinyújtóktól nem vonják meg az alamizsnát.

A templomokban, amelyeknek eltérő sajátossága a mi templomainktól, hogy nem arabos stílusban van az interiőrje, hanem inkább olasz reneszánszban, minden látogatásom alatt szépszámú közönséget találtam. Valahol a galatai bankházak utcáinak a végén, egy kapu mélyén, reggel egy spanyol zsinagógára akadtam. Csütörtök volt és a hét e napján épügy, mint minden hétfőn a vezeklő imákat, a „vidujt“ mondották. Kis taliszokban, töfilinben áhitatosan, minden zsvaj nélkül imádkoztak. Többen a kis taliszált fejük fölé burkolták és különösen találtam, hogy több imakendőn hiányzott a sötétkék sáv, a Bibliában előirt „töchélet“ és helyét dusabb szövésű, fehér vonalak jelezte. A frigszekrény fölött e szentírásbeli mondat betűi „שׁוּרֵי ד' לַגְּנֵי תַמִּיד“ = Örökké előttem az Örökkévaló, fehér villanykörtékből. Mint minden zsinagógában, a világiótetek itt is velencei csillárok voltak. Az egyszerű, de izléses himzéssel díszített frigszekrény előtt öt hatalmas ezüst olajtartó csingött: remekei az ötvösművészetnek. Oldalt, a szekrénykörül emelvényen egy kis széken széles ezüsttálca,

amelyre a tórafelolvasás alatt összegyűjtött rezeket és nikkeleket kiöntik, hogy a gondnokok összeolvashassák és beszüggessék az előcsarnokban álló Wertheim-szekrénybe. A tulsó oldalon a szószerk, amit piros drapéria főd.

Kamaszodó fiu, aki ez évben töltötte be tizenharmadik esztendejét, emeli ki a tóraszekerényből a szentírás. Eivisi az asztalhoz, ahol a Tóra ezüstjeit és köpenyét leveszik. Akkor a fiu magasra emeli a Tórát, széjjelgöngyölti és kitarí kezeivel a közsé felé mutatja.

— Vözot hatora!

Az egész gyülekezet mint egy ember, szinte ujjongva köszönti a pergamentet. Taliszának rojtjait kétrét hajtv minden hívő az Irásra mutat, amelyből ugyanolyan rendszer szerint, mint az askenáznoknál, olvassák egy-egy szakaszát a heti fejezetnek. De a Tóra elé másképp invitálnak, mint mifelénk és az ember spanyolosan szeriatásos dolgokat figyelhet meg. Akit föl-hívják, az meghajlással és kézfogással köszönti az előtte felhívottat, ez pedig reverenciával viszonzza az üdvözlést. Mint két diplomata, úgy viselkednek. Az idegeneket, akiktől nagyobb adományokat remélnék (az ötlírás adomány nem tartozik még az elegánsabb gesztusok közé), előszeretettel hívják a Tóra elé és ezek, ha idegenből jött askenáznok, zavarban vannak. Magam is így voltam vele Chaszkojben egy szombat délutáni istentiszteleten, ahol egy szemüveges, szinte zord képű ember volt elődöm a Tóránál. Boldogan üdvözöl, mintha gyermek-kori barátom lenne, akivel huszévi távollét után most találkozik, melegen megfogta a kezemet, majd angol loddá változott át és udvarias meghajlással adta tudomra irántam érzett egészen különös nagyrabecülését.

Kint a templom előtt koldusok gubbasztanak. Életemben ott láttam először cigarettázó koldusasszonyt. A spanyol földről magával hozott grandezzával fogta jobbajával a cigarettát, míg balját kinyújtotta a piasztérért.

— Ezt aztán jól csinálja! — mondom.

— És mintha megértett volna, foghegyről viszsaszólt valamit. Így hangzott:

— Nekem mondja!

— Herzl Tivadar — mondom egyik cionistának — épen Törökország révén akarta már három évtized előtt megvalósítani a zsidó nép függetlenítését. Nem találja különösnek, hogy ime ebben az országban a zsidó tömegek alig tettek valamit a népi ideálért?

— Ha a viszonyokat ismerné, nem csodálkozna. Abdul Hamid olyan autokrata volt, aki a legsúlyosabb államellenes cselekedetnek vette, ha alattvalóinak bármelyik rétege politizált. És talán tudja az utolsó évtizedek történetéből, hogy az önkényuralom idején mit jelentett ez. Jelentette a politikus megmérgezését és a Boszporusba való elsüllyesztését. Már Vámbéry, aki a zsidó vezért a szultánhoz bevezette, figyelmeztette Herzl, nehogy akár célozzon is a török zsidóknak a mozgalomban való részvételére, mert akkor egy második audienciára ne számíton.

De már a háboru végén, 1919-ben megindult itt is a zsidó nép ujjáéledésének folyamata. Dr. Viktor Jacobsohn köré — aki most Genfben a zsidó politikai iroda vezetője, akkor pedig a konstantinápolyi Levante Bank igazgatója volt — néhány lelkes zsidó csoportosult. Ezek a zsidó népi ideálnak megfelelő atmoszférát

igyekeztek teremteni a törökországi zsidóság körében. Abban az időben Lichtheim és Jabotinszky Konstantinápolyban jártak és az ifjú-törökök francia lapjaiban propagálták az általános progresszív gondolat mellett a cionizmust. Nuri bey és különösen Achmet Hagajew, a törökországi tatárok szellemi vezére a legnagyobb készséggel adtak francia nyelvű lapjaikban helyet a zsidó reneszánsz propagandájának. A Nemzeti Alapra való gyűjtés, amire sem Szokolow, sem Wolfsohn régebbi személyes intervenciójára nem kaptak engedélyt, most teljes erővel megindult. A megszállás idején számos cionista egyesület létesült és megalakult Konstantinápolyban a Keleti Zsidók Cionista Föderációja. Rövid idő alatt ötezer szervezett cionistája volt Törökországnak és a XII ik kongresszusra már nyolcezer sékelfizető megbízásából öt delegátust igazolhattak. Konstantinápolyban két hetilap, a francia „La Nation“ és a spanyol-jiddis „El Nekavé“, Ruszcsukban pedig az „El Judio“ állottak a zsidó eszme szolgálatában. Gyűléseket hívtak össze a zsinagógákban, ahová valósággal özönlött a zsidó nép aprajagya. Különösen a szefárd zsidóság lelkesedett a cionista gondolatért, ami érthető e tömegeknél, amelyek zsidó karakterűket neveikben és szokásaikban évszázadokon át hűen megtartották. Chaszkojben, Balatban, Ortaköjben és Haidar Pasában, különösen Szmyrnában a szefárd zsidók vezettek. Már úgy volt, hogy a cionista centrumot Szmyrnába helyezik át, vagy Drinápolyba, de mégis Konstantinápoly mellett döntöttek, minthogy az angolok és franciák — a mozgalom főtámaszai — itt voltak.

1920-ban a török zsidóság a modern szervezkedésre határozta el magát és tavaszkor kiirták az alkotmányozó kongresszusra szóló választásokat. Hetvenöt százaléka a megválasztott delegátusoknak cionista volt. Első föladata lett volna ennek a gyűlésnek a régi és teljesen idejét múlt, a szultáni autokráciához igazodó régi statutumok eltörlése és egy modern, az ujkor vívmányaiával számító demokratikus népi szervezet megteremtése. Az új statutumokat minden apró részleteiben kidolgozva, emlékirat formájában, a kormány elé terjesztették, amely azonban akkor, egyéb elfoglaltsága miatt, nem sietett tárgyalás alá venni a zsidókat közelről érintő memorandumot. Ott hevert a nevezetes írás a külügyminisztériumban akkor is, amikor Kemálék nemzeti kormánya jött és ott hevert ma is.

— Tragikus lapja a törökországi zsidóság történetének, — mondotta egy török-zsidó történész — hogy éppen ez a kormány, amely a szabadságot és széles alapokra fetetett demokráciát fennen hirdeti, a köztársaság, szüntette be a zsidóság minden szabadság felé történő akcióját. Nem szervezkedhetünk zsidó népi alapon, semmilyen gyűjtést e célra nem engedélyeznek és a zsidó mozgalom amilyen szép és gyümölcsöző igéret volt, ugy elenyésedett. Ennek nem kellett volna bekövetkeznie, ha történetesen öntudatos zsidó tömegek fölött rendelkezünk volna. Azonban még idő sem volt az emberek nevelésére, még kevésbé az emberek harci készségének kifejlesztésére.

De azért a török zsidók bizakodnak. Nem hiszik, hogy a mai állapotok lehiggadsága esetén ne érvényesüljenek a zsidó népi törekvések. Ujabbban ugyan a zsidó szervezeti statutumokról történtek a kormány és a zsidó képviselők között fesztelen megbeszélések, amelyek azonban olyan módozatokat javasolt a kormány, hogy azokat elfogadni egyet jelentett volna a jogfeladással és a régi állapotba való visszaeséssel.

PUDRA AMBREE MOREL

apreciata pentru finețea ei superioară și pentru parfumul său suav, de tenului fraganț-meu înerezal. Intrebunțată o singură dată, devine indispensabilă.

Creama Ambreea ca și Fardurile și celelalte fabricate Morel, sive lizează cu cele mai bune produse similare.

Kiev

A meré Oroszor

(Bucuresti)
Kelet tudós
restbe anna
az orosz ter
tárgyalásoka
delegációval
denek elsim
hogy Kievbe
ügyi népbiz
ukrajnai oss
Az államtitk
megsebesülte
szik, hogy a
antikommun

Magukról
a következők
udvaron vára
— Nover
Hotinba, ah
Dnyeszteren.
előtt a deleg
a falu előjár
A hivatalos b
reneszívánár
mobilba ütke
irányában. K
ziót — ahog
ket — a San
város centrum
fogadtatás ne
egyek lapok a

— A kon
kezdődött a ke
nevezett Ispol
bomoknak, a
kának elnökle
vezetője volt.
Angioa titkár,
voltak, míg az
foglaltak helye
és Fekete teng
Szmetanics oc
dolski, állambí
valamint Mohl
delután 3 óráig
tek megbízólev
hoz és megáll
vegyesbizottság
szombaton is,
hagyta Kamer
függőkérdéseket
tok intézkedése
megállapodások
szempontjainak
A konferencia
folyt le.

A továbbiak
elmondotta, hog
ságon nagyon el
legáció irányába
pulóztatással üg
meg legyenek e
nagyon diszkrét
ben, amely az á
natkozot. De n
gukat, hogy hir
marsall beszarát
litogatás jellege
hogy az olasz he
zett tábornok m
ismerni, éppen a
jötte után. Azir
hogy a beszarábi
fogadtatással vár
jellege volt enne

Kamenev Po
alatt a román del
ahol két propaga
egy iránydráma v
emigrált orosz m
adások nagyon jó
volt az egyik elő

Kievben merényletet követtek el a szovjet hadügyi államtitkára ellen

A merénylet hírére a Kamaneec Podolsk-ból visszaérkezett román delegáció hozta. Oroszországnak láthatólag békés szándékai vannak Romániával szemben. Hogyan fogadták orosz földön a román bizottságot?

(Bucuresti-Bukarest, november 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma érkeztek vissza Bukarestbe annak a román delegációnak tagjai, akik az orosz területen fekvő Kamaneec Podolskban tárgyalásokat folytattak a szovjet általi kiküldött delegációval a Dnyester-mentén történt incidensek elsimításáról. A delegátusok hírelt hozták, hogy Kievben merényletet követtek el a hadügyi népbizottság államtitkára ellen, aki az ukrániai csapatok inspicálására érkezett oda. Az államtitkár és a kíséretében levő tisztek megsebesültek. A merénylet elkövetői az ukrán hadsereg tisztjei. Az ukrán hadsereg tisztjei megsebesültek. A merénylet elkövetői az ukrán hadsereg tisztjei. Az ukrán hadsereg tisztjei megsebesültek. A merénylet elkövetői az ukrán hadsereg tisztjei.

A román delegáció orosz földön

Magukról a tárgyalásokról a román delegáció a következőket mondotta el az északi pályaudvaron várakozó újságíróknak:

— November 15-én érkezett meg a delegáció Hotinba, ahol két motorosonokkal atkelt a Dnyeszteren. Az orosz parton, Ivanec község előtt a delegációt a szovjetbizottság egyik tagja, a falu előljárója és nagyobb nép ömege fogadta. A hivatalos bemutatkozások és kölcsönös szeretkezések után a delegátusok két autómobilba ültek és elhajtottak Kamaneec Podolsk irányába. Kamaneec Podolskban a román missziót — ahogyan az oroszok nevezték bennünket — a San Remo hotelben szállásolták el, a város centrumában. De semmilyen grandiózus fogadtatás nem volt és bankett sem, amint egyes lapok alaptalanul megírták.

A hivatalos tárgyalások lefolyása

A konferencia hétfőn délelőtt 11 órakor kezdődött a kerületi végrehajtó hatóság, az úgynevezett *Ispolcom* épületében G. Petrescu tábornoknak, a III. hadtest tüzérségi parancsnokának elnöklelte alatt, aki a román delegáció vezetője volt. A román delegáció többi tagjai Angioa titkár, Nicolau tolmács és Comsa gépiró voltak, míg az orosz bizottságban a következők foglaltak helyet: *Leplevszky* elnök, a Dnyesztert és Fekete-tengert védő haderők parancsnoka, Szmetanics odesszai ügyész és a kamaneec-podolski állambiztonsági kirendeltség vezetője, valamint Mohlis talmács. Az első ülésen, amely délután 3 óráig tartott, verifikálták a kiküldöttek megbízóleveleit, sikert kívántak a munkához és megállapították a tárgyalás rendjét. A vegyesbizottság minden nap tartott üléseket, szombaton is, amikor a román delegáció elhagyta Kamaneec Podolsk városát. Az összes függőkérdéseket sikerült a megfelelő szabályzatok intézkedéseinek keretein belül rendezni. A megállapodások megfelelnek mindkét ország szempontjainak és érdekeinek, kielégítő módon. A konferencia általában mindvégig harmóniában folyt le.

Miről érdeklődtek az oroszok

A továbbiakban a delegáció nyilatkozó tagja elmondotta, hogy az orosz bizottság és a hatóságok nagyon előzékenyek voltak a román delegáció irányában és szinte tulságba menő skrupulózitással ügyeltek arra, hogy a vendégek meg legyenek elégedve. Az orosz delegátusok nagyon diszkrétnek voltak minden olyan kérdésben, amely az általános oroszországi helyzetre vonatkozott. De nem tudták legyőzni kíváncsiságukat, hogy híreket halljanak Badoglyó olasz marsall beszarábiai látogatásáról. Különösen a látogatás jellege iránt érdeklődtek és aziránt, hogy az olasz hercegi misszió kíséretében érkezett táborok miatt akarta Beszarábiát megismerni, éppen a román-olasz egyezmény létrejötte után. Aziránt is érdeklődtek az oroszok, hogy a beszarábiai lakosság valóban oly meleg fogadtatással várta az olasz vendéget és milyen jellege volt ennek a manifesztációnak.

Általános impressziók

Kamaneec Podolskban való tartózkodása alatt a román delegáció kétszer volt színházban, ahol két propaganda-darabot láttak. Az egyik egy iránydráma volt, a másik egy szatíra az emigrált orosz monarchisták rovására. Az előadások nagyon jók voltak. Érdekes intermezzója volt az egyik előadásnak, hogy amikor az egyik

szereplő éppen a bolsevizmus apológiáját deklamálta, alig egy-két néző tapsolta meg, míg a mintegy 3000 főnyi közönség többi része passzívul viselkedett.

A román delegáció általános impressziója szerint a szovjet látszólag nagyon békés szándékkal viseltetik Romániával szemben. A tanácskozások befejezésekor például, amikor az egyik román delegátus zárszavában annak a kívánságának adott kifejezést, hogy a két állam között helyreálljon a megértés és a jóviszony, az orosz delegátusok melegen helyeselték neki.

Anglia majdnem elvérzett, de Európa meggazdagodott a bányászsztrájkon

Mit vesztett Anglia és mit kerestek a szén- és vastermelő államok. A bányászsztrájk állította lábra a zuhanó valutákat

(London, november 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Sz angol sztrájknak a világgazdaságra gyakorolt befolyása még csak ezután bontakozik ki a maga teljességében. Arról pedig, hogy azok a nemzetgazdasági következmények és tanulságok mennyire fogják levonni a modern iparállamok, még csak a jövő évben alkothatunk fogalmat. A sztrájk nyomán jelentkezett szénkonjunktura most nagy hatással volt a kontinens három vezető iparára, a vas, gép és textiliparra, de a sztrájk nagy kihatással volt a nemzetközi valutapiac kialakulására is. Az angol szénstrájk egyenlege legújabbban a következő:

A szén- és vastermelés statisztikája

Ebben az évben májustól októberig Anglia 125 millió tonnával termelt kevesebb szenet. Európa többi országal és az Egyesült Államokkal szemben ugyanazon idő alatt 101 millió tonnával több szenet termelt. Németország egyedül husz millió tonnával több szenet exportált ez év májusától novemberig, mint tavaly ugyanebben az időben. Ez a szénkonjunktura rányomta bélyegét az angol nyervevas és acéltermelésre és elsősorban a textiliparra. Vele szembe a háború fellendítette a német bányászati termelés adami mutatóinak legújabb képét. Németország ez év április határában még csak 668 ezer tonna nyervevasat termelt, októberben viszont már 935 ezer tonnát. Anglia nyervevas-termelése októberben 548 ezer tonnára csökkent.

E két állam acéltermelése a sztrájk hatása alatt így alakult:

Anglia termelt 1926. évben:

januárban 715 ezer tonna,
júliusban 32 ezer tonna
októberben 93 ezer tonna acélt.

Németország termelése:

januárban 789 ezer tonna,
áprilisban 867 ezer tonna,
októberben egymillió 250 ezer tonna acélt.

Németország előrelőrése

A sztrájk nyomában keletkező vas, gép és textilkonjunkturát Németország alaposan kihasználta, amelyet igazol külkereskedelmi mérlege is. E szerint a három iparág produktumából Németország ez év májusában még ugyanannyi árut exportált, mint 1925 májusában. Azóta júniusban 120, júliusban 130, augusztusban 180, szeptemberben pedig 100 millió aranyárkával több értékű árut exportált, mint a múlt év megfelelő hónapjaiban. A konjunktura teszi lehetővé, hogy a háború óta először az eddigi adatok szerint előreláthatóan aktív lesz Németország 1926. évi külkereskedelmi mérlege.

Ki mit kerestett a szénstrájkon?

Lengyelország gép- és textilipara ez év júliusban 50, augusztusban 45 millió zlotyval több értékű árut vitt ki, mint tavaly ugyanazon hónapokban.

Zenemű Lepage-nál

Kamaneec Podolsk városa nagyon szépfehérvári hely és sok történelmi emlék van benne. A lakosság nagyon békés, de mégis érezni lehet, hogy meg van nyirbálva a szabadsága. Az impressziók együtteséből meg lehet állapítani, hogy a bolsevikiek sok pontot elhagytak radikális programjából, de kitartanak régi elkötelezettségük, a vitag forradalmosítás mellett.

Oroszországban most modernizálják a jogszolgáltatást, amelyben nagyobb érvényre jutnak majd a külföldi törvények alapszelvei a bolsevikai túlzások mellőzésével. A börtönöket fogházakká alakították át. A foglyok nappal szabadon dolgoznak a városban, este azután visszatérnek a fogházba.

A nagy orosz kolosszus még mindig átalakulóban van.

Franciaország június-október hónapokban 100 millió arany frankkal juttatta ki a három iparágból származó kivitel.

Csehország középértelme még csak 100 ezer tonna, barnaszen termelése 170 ezer tonna volt, októberben középértelme 500 ezer, barnaszen termelése 300 ezer tonnára emelkedett.

Lengyelország ez év januárjától áprilisig mindössze 22 millió tonna szenet exportált. Májustól októberig az export 83 millió tonnára emelkedett, holott csak júliusban indult meg nagyarányban a szénkivitel.

Franciaország szénkivitele a sztrájk kezdete óta hárommillió tonnával, a Saar vidéken másfélmillió tonnával, Belgiumban kétmillió tonnával, északamerikai Egyesült Államokban 55 millió tonnával emelkedett.

Elképzelhető, hogy milyen összeget kerestek a szénbányászattal az európai és amerikai vasut és hajózási társaságok. Az angol textilipar megbánult. Németország, Lengyelország, Olaszország, Franciaország és Belgium textilipara konjunkturális helyzetbe jutott. De Romániától Skandináviáig kisebb-nagyobb mértékben az államok a haszon élvezői lettek ennek a momentumális munkabeszüntetésnek.

A sztrájk hatása a valutákra

A nemzetközi valutapiac szempontjából is döntő jelentőségű volt az angol sztrájk. A lej a belga frankig minden valuta ingott ez év elejéig, sőt még áprilisban is. A nemzetközi spekuláció ezzel a szemmel leste, hogy a központi hatalmak valutája után melyik győző pénze kerül terítékre. Zürichben ezért a lej, a lira, a francia és belga frank, ingott a stabil zloty, támogatásra szorult a spanyol valuta, a sztrájk nyomán az angol piac részéről a valuták iránt fokozott kereslet indult meg és ez egyszerre lábraállította az összes beteg valutákat. A francia frank tízes mély pontjáról máris 1800-ra emelkedett Zürichben és amikor a frank zuhant, szinte naponta változtatták egymást a hajukat tépő francia pénzügyminiszterek. Ma már az okoz fej örest, vajjon hová emelkedik a frank, amely már már katasztrófával fenyegeti a termelést.

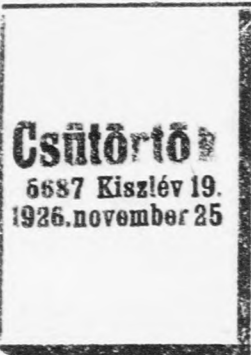
A francia ipar csaldása

A belga frank és a zloty stabilizálása egyenesen a sztrájknek köszönhető. A lej és a lira megszilárdítása is csak ezzel van összefüggésben. Európa hálás lehet az angol bányászoknak, hogy utját vágják még esetleg utban levő néhány gazdasági tragédiának. A francia ipar ugyan már tavaly ősz óta készül az infációs konjunkturára, azonban csaldott, mert a sztrájk nyomán megfordult frank keresztülhuzta számításait és most azt nyógi az ipar.

Még sok vonatkozásban nincs feltárva a sztrájk mélyreható következménye és közgazdászok, szociológusok, politikusok nagy tanulmányokon dolgoznak most, hogy az angol szénstrájk mélyreható következményeit a gazdasági tudomány részére levonhassák.

HIREK

Az Új Kelet az egyetemesei erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Szerkesztik: Giszszalay János és dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő dr. Marton Ernő.
Az Új Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedélyezik.

A Palesztinahivatal közleményei. 1. Előfordult kellemtelenségek miatt immár harmadszor hívjuk föl a Palesztinabiztoságok figyelmét arra, hogy nők részére csak ifrikátok a Palesztinahivatalok nem kaptak, tehát nők részére certifikátot nem adhatnak. Nők csak abban az esetben mehetnek ki ezidőszent Palesztinába, ha Palesztinában lakó rokonság révén bevándorlási engedélyt (Drisab) kaptak Palesztinából. Nyomatékosan kérjük a vidéki Palesztinabiztosok, szíveskedjenek ezt kellő formában közönségük tudomására hozni, hogy messzi vidékről ne fáradjanak ok nélkül Kolozsvárra. 2. Figyelmeztetünk minden Palesztinába utazót, hogy utlevélének vizumoztatása végett nem kell Cihjon személyesen jelentkeznie, azt a Palesztinahivatal elintézi. 3. A legközelebbi „Dacia” hajó november 26-án, pénteken indul Konstancából.

Svéd repülőgép-minta érkezik Bukarestbe. Bukarestből jelentik: E hónap folyamán egy svéd repülőgép érkezik az országba, azzal a céllal, hogy illetékes közegek megtekintsék és alkalmasság esetén ebből a gyártmányból nagyobb rendelést eszközöljenek.

Tizenötezer vasuti munkást bocsájt el a cseh vasutigazgatóság. Prágából jelentik: A „Právo Lidu” szerint a cseh vasutasok között igen nagy az izgalom az új szolgálati rend miatt. A vasutasok szervezetének központi bizottsága ülést tartott, melyen elhatározták, hogy a vasuti miniszternél tiltakozni fognak. Egyidejűleg a küldöttség 15.000 szerződéses munkásnak folyó hó 25-re tervbevétt elbocsátása ellen is tiltakozni fog, mert nemcsak az ezekkel a munkásokkal kötött szerződést sértették meg, hanem ezzel a vasuti forgalom biztonságát is veszélyeztetik. A vasutasok között az izgalom és a feszültség — a lap szerint — már a kirobbanás határán van. Ha a mérvadó helyek nem fognak megértést mutatni a szolgálati rend gyors letárgyalása iránt, úgy vélelnők kell majd a felelősséget a következményekért.

A Magántisztviselő Szindikátusa folyó hó 28-án, vasárnap délelőtt tíz órakor Strada Dorobanilor (volt Hunvéd utca) 11/a alatti rendkívüli közgyűlést tart, melyre a Szindikátus tagjait ezúton is meghívja.

Könnyen végzetessé válható baleset a nagyváradi ortodox nagytemplomban. Nagyváradi jelentik tudósítónk: Tegnap este majdnem végzetes szerencsétlenség történt a Zárda-utcai ortodox zsidó templomban. A templom közepén lévő óriási csillár, amelyek körülbelül negyven karja van, leszakadt. A zuhanás éppen az esti istentisztelet előtt történt, amikor a templomban összegyűlt néhány ember csendes beszélgetésben elmerülve, óriási nagy zuhanásra lett figyelmes. Szerencsére a zuhanás helyén nem tartózkodott senki és így a jelenlétüknek az ijedelmén kívül semmi bajuk nem történt. A csillár leszakadásának oka az, hogy aznap a munkások meglazították a csillár csavarját, mert a Teleki utcai új templomba akarják át szállítani. Azonban az átállítás holnapra maradt és így a meglazított csillárt otthagyták és a csavart nem erősítették meg.

A kolozsvári zsidó menza új vezető sége. Fenti cím alatt a napokban egy hír jelent meg az Új Keletben, melyben nyomdabíró folytán a menza új elnökének nevét tévesen közölték. A menza új elnökének neve dr. Schönzweig Jenő.

Vilmos excsászár felgyógyult. Doornból jelentik: Vilmos excsászár betegségeiből felgyógyult és tegnap már elhagyta az ágyát.

Pilsudszky leendő vejé, a pármái herceget szemelte ki a lengyel trónra

(Varsó, november 24. az Új Kelet tudósítójától.) A lengyel demokraták lapja a „Kurier Poznański” az a szerzőcímű jelentést közli, hogy Pilsudszky marsall — a lengyel főnemesség beleegyezésével — a tizenhétéves pármái herceget szemelte ki a lengyel trónra. Pilsudszky állítólag vejeül akarja Zita magyar királyné özvegyét és az idézett lap szerint a pápa eivben már meg is adta az engedélyt arra, hogy Pilsudszky nyolcéves leányát összeházasíthassa a pármái herceggel. A herceg nagykorúságáig Pilsudszky lenne Lengyelország kormányzója. A pármái herceget állítólag huszonéves korában, tehát hét év múlva Lengyelország királyának kiálják ki. Pilsudszky megbízottai néhány nappal ezelőtt Rómába utaztak, az ott tartózkodó Jankovszki külügyminiszterrel tanácskozní.

Meghalt Krasszin Oroszország londoni követe

(London, november 24. az Új Kelet tudósítójától.) Krasszin, Oroszország londoni követe tegnap délelőtt meghalt. Az orosz diplomata ragósa érmezsédesen szenvedett, amely az utóbbi napokban ágyának döntötte.

Az angol sajtó az elismerés hangján ír Berisovics K. szoborát, aki ötvenhat éves múlt a napokban. Ő volt, aki 1924-ban a Macedónid kormányzást megkötötte a konzervatívok haves ellenére közepesen az angol orosz kereskedelmi szerződés és többiben tanácsot adta annak, hogy szinte barátja az angol orosz viszony kiéngyítésnek. Oroszországban Moszkvában rövírtte szabadságát és amikor visszatért, nyomban fölkereste Chamberlaint, akivel közölte, hogy kormányja melegen kívánja főleg a kereskedelmi viszony intenzív tételét Angliával.

Leonid Krasszin 1870-ben született. Mérnöki diplomát szerzett és egyidőig Pátervározt, ...

*** Orvosi hír.** Med. Univ. Dr. Láng M. fogorvos Déden a Főter 19. sz. alatti a Szt. Ferenc-rendek épületében lévő orvosi rendelőjét a Str. Regele Ferdinand (Bathlen Gábor u.) 9. sz. alá a kereskedelmi iskolával szemben helyezte át. Rendel. d. e. 9-12, d. u. 3-6.

A Dudesti utcai gyilkosok nyomában Bukarestből jelentik: A fővárosi sziguranca tegnap több városban letartóztatásokat eszközölt a Dudesti-utcai gyilkossággal kapcsolatban. A kisenévi sziguranca letartóztatott Agapa Vieru öngyilkossági kísérletét követett el, amely megkaldalyozta Érdekes, hogy még öngyilkossági kísérlet előtt beismerte a gyilkosságot, most tagad. Strailescu sziguranca-főügyelő Kisenévs utazott, hogy a letartóztatottakat kihallgassa. A hatóságok Vieru Vasilet, a banda vezetőjét keresik, aki a gyilkosságot elkövette. Kétségkívül áll, hogy a bandavezért is rövid időn belül sikerül elfogni.

Bármily zeneművet egöcsöbban raktárról azonnal szállít **Révósz Béla, zeneműosztálya** Marosvásárhely. Kérjen árjegyzéket.

Határozás Butyka Ida, az Új Kelet szorgalmas munkánője, aki már a lap megjelenése óta dolgozott az expedíciós osztályban, tegnap délután hosszas betegeskedés után meghalt.

Tíz napra felfüggesztették a szatmári „Szamos” megjelenését. Bukarestből jelentik: A bslügymnister 10 napra felfüggesztette a szatmári „Szamos” megjelenését. A felfüggesztésre a „Szamos”-nak a királyné külföldi utjáról szóló egyik cikke szolgáltatott okot.

Lemondott a lugosi hitközség elnöke. Tudósítónk jelenti: November 22-én tárgyalta a lugosi izr. hitközség rendkívüli közgyűlés keretében számos szülőnek óvoda létesítése ügyében beadott és az előjáróság által elutasított indítványát. A rendkívüli népes közgyűlés többsége hosszabb vita után dr. Deutsch Mór indítványát, az óvodának záros határidőn belüli kötelező felállítását fogadta el. A határozat következtében a hitközség eddigi érdemdus elnöke dr. Berdach Henrik lemondott, bár dr. Deutsch kijelentette, hogy a szavazás nem volt bizalom, vagy bizalmatlanság kérdése. Az elnök-választó közgyűlés valószínűleg december elején lesz.

Turista kirándulás. Az Erdélyi Kárpát Egyesület folyó hó 28-án, vasárnap hatóságilag engedélyezett felnapos kirándulást rendez a következő programmal: 1. A kerékpáros osztály Orosz

az „Allgemeine Elektrizitäts-Gesellschaft” vezérigazgatója volt. A törökkel nacionalisták köze tartozott, mégis 1908-ban emigrálni kellett politikai megfontolás miatt. A szovjet szolgálatába 1918-ban lépett és előbb a kereskedelmi, később a közlekedési népbizbizottság vezetőjévé bízták meg. Krasszin folytatta a németekkel is a két ország közötti kereskedelmi szerződésre vonatkozó tárgyalásokat. Konoklans magatartásával bíratosok szerzett nemcsak magának, hanem bizonyos nagypari körökben Szovjetországnak is.

Nem érdektelen, hogy Krasszin néhány év előtt mint az ottani szovjet-misszió vezetője tárgyalásokat folytatott egy speciális román delegációval a besszarábiai kérdésben is. A tárgyalások, amelyek az európai közvélemény nagy érdeklődése közepette és a kölcsönös érdekenység szellemében indultak, hirtelen megszakadtak anélkül, hogy bármely pontban közeledés jött volna létre.

Eredre vezetésevel délután két órakor indul a Mátyás-bától. Utirány: Holdvilág-utca, Békkerdő, Szélics, Barsényi turistaház. 2. Gyalogos csapat Haltrich Árpád vezetésével ugyancsak két órakor indul ugyancsak. Utirány: Szent János kut, Barsényi turistaház. Vendégeket mindkét csoportban részegen lát az egyesület.

Nagy elárusítás!

Az Osztián és Weisz-féle csődtömeg elárusítása megkezdődött a

VICTORIA áruházban

Cluj, Gal. Victoriai No 1.
(volt Kossuth L-utca)

Árjegyzék

Csehországi vászon	28
Rosenbergi vastagszálú vászon	39
Finom Zeir	42
Cosmanosi kreton 80 c. széles	39
Diva szövet, vegyes szín	60
Csehországi cérna barchet 50-65	
Svájci mintás grenadin	45
Mintás batiszt	28
Duplaszéles eponge	78
Férfi szövet, 140 c. széles 235-295	
Angin (crem, rózsá és piros színben	42
1-a paplanok	690

Schroll vásznak, finom babits, Chifonok, lepedő vásznak és az itt fel nem sorolt áruk a lehető legnagyobb választékban, gyári áron jóval alul való elárusítása.

Csütörtök 192

— Pestis jelentik: Megirt kikötőkben pestis összes kikötők kikötőkből érkező ellenére a kikötőkben pe tik Beyruthban fertoltották. A haj A romániai utas helyeztettek, a külön kocsiiban a lengyel határ

— Két törvényi ifovi törvény Az ifovi törvény Petrescu Leonid elnök ügyét. A t be és annak foly lasztották el. U december 8-ra tett Lascar Davi elnök bűnpöréne

— Csak ud német követ a n jelentik: Az egy adott hirt, hogy követ kihallgatá akivel közvetlen német függő kér származó hírek megtörtént, enne jellege volt.

— Ellenőrzés üzeteit. Bakare niszter tudomás pénzintézetek zárlat kü, hogy a 100 illetéket lerónák utasította az ő hogy a legszigorú tézetek záloggúzl bályegilletkeket öket.

Gra és l

Le nál — ve

Lepage ban ori
legjobb gé ben le

Kérjen pro Lepage a

KÖZGAZDASÁG

Január elsején hajtják végre a CFR teljes reorganizálását

Valeanu közlekedésügyi miniszter körrendelete az üzemigazgatóságokhoz. Februárban ismét vizsgálják a CFR tisztviselőit

(Bucuresti-Bukarest, november 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Több ízben hírt adott már az Uj Kelet arról, hogy a közlekedésügyi minisztériumban egy erre delegált speciális bizottság új tervezetet dolgozott ki a CFR teljes átszervezésére.

Az átszervezés célja az, hogy az autonóm CFR által életbeléptetett újításokat, amelyek nem minden tekintetben váltak be, részben megszüntessék, részben pedig új rendszerrel a vasúti adminisztrációt intenzívebbé tegyék. Ezzel egyidejűleg tervek vették a jelenlegi üzemigazgatóságok átszervezését is, olyanformán, hogy nagyobb hatáskörrel ruházzák fel, ami nyílt bevallása annak, hogy a mostani centralizáció nem felelt meg rendelkezésnek. A centralizáció kérdését, amint azt már jelentetük, most úgy szerzik megoldani, hogy négy, esetleg öt alvezérigazgatóságot állítsanak fel az ország fontosabb géopontjain, valószínű-

leg a csatló területeken egyszé-egyet, eszenkívül egyet, esetleg kettőt a rezáiban.

Az alvezér igazgatóságok széles hatáskört fognak élvezni és így kiszélesítendő adminisztrációs ügyekben hatáskörükben intézkedhetnek.

Az átszervezéssel kapcsolatosan Valeanu közlekedésügyi miniszter ma körrendeletet intézett az összes üzemigazgatóságokhoz, amellyel, az átszervezéssel járó tisztviselő-státus változásra való tekintettel, január elsejéig beszüntet mindenfajta előterjesztést egy előléptetésre, mint egyéb személyügyi kérdésekben.

Itt említi meg, hogy február első felére újabb nyelvizsgát rendeznek a vasutnál, amely alkalommal mindazon kisebbségi tisztviselőket elfogják bocsátani, akik ezen határidőig a román nyelvet nem sajátították el olyan mértékben, hogy a vizsgának megfeleljenek.

Nem siettetik az erdőkisajátítási törvény végrehajtását

Garoffid miniszter nyilatkozata az erdőkisajátítások rezsimjéről

(Bucuresti-Bukarest, november 24. Garoffid földművelésügyi miniszter ma nyilatkozott egy lapirónak az erdőkisajátítások rezsimjéről.

— Ott — mondotta a földművelésügyi miniszter — ahol vannak szántóföldek, a falvak szociális problémáit csak két módon lehet megoldani. Az egyik a kolonizálás, a másik az erdőkisajátítás. A kolonizálás ma elkészté dolgoz, így tehát nem marad más hátra, mint az erdőkisajátítás. Az erdőkisajátítási törvényt még a múlt kormány megsejvazta, de annak végrehajtásával nem szabad sietni, mert ez veszélyeztetné a városoknak tüzfával való ellátását. Gazdasági nevelést kell adni a hegylakóknak és rá kell szoktatni őket a szövetkezesekre, hogy ők maguk használják ki a kisajátítás révén kapott erdőt.

Exportcikkeknek belföldi közvetítő eladása nem mentes az egyszázalékos forgalmi adó alól. Devaról jelentik: A déval törvényszék tegnap érdekes forgalmi adó-felebbeszéi ügyben mondott ítéletet, amelyben megállapítja, hogy az exportcikkek közbeeső eladási sem mentesek az egyszázalékos forgalmi adó alól. Az ügy előzménye az, hogy Austerlitz Kálmán déval terménykereskedő nagyobb mennyiségű diót vásárolt export cél-

jaira, ezt a mennyiséget azonban másnak adta el ugyancsak külföldre szállítás céljából. A kereskedő azzal a megjegyzéssel, hogy a szóbanforgó dió nem belföldi nyer elhelyezést, vonakodott a forgalmi adó megfizetésétől. A pénzügyigazgatóság Austerlitz kifogását nem fogadta el és a forgalmi adó megfizetésére kötelezte, ami ellen a kereskedő felebbeszéssel élt. A törvényszék tegnapi tárgyalásán Austerlitz felebbeszései elutasította és kimondotta, hogy olyan exportcikkek után is meg kell fizetni a forgalmi adót, amely nem a belföldi piacon nyer közvetlen elhelyezést, de itt közvetítették el.

A bukaresti nemzetközi vasúti konferencia tárgyalásai. Bukarestből jelentik: A nemzetközi vasúti konferencia tárgyalásait ma déliótt folytatták. A konferencia tagjai az egyes szomszédállamok szerint alcsoportokra oszlottak, hogy a közvetlen forgalmat egymással megvitassák.

Mit tartalmaz az új törvény javaslat. Bukarestből jelentik: Hirt adunk már arról, hogy Meisner közmunkaügyi miniszter elkészítette az új ut-törvényt, amely még karácsony előtt parlament elé kerül. A javaslat lényege az, hogy a közmunkaügyi minisztérium jövedelmét fokozza és ezáltal az utak javítására nagyobb összeget fordíthat. Az új törvényjavaslat a következő adatokat kívánja életbeléptetni: Lakásonként 100 lej egyenes adó. Minden teherhúzó állat után 250 lej, mezőgazdasági járművek után 50 lej, minden szekér után 250 lej

Tőzsde

A belföldi piacon az irányzat lanyha és ez a devizák árszáiban is kifejezésre jutott. A lej a külföldi pénzpiacokon szilárd. A francia frank Zürichben tovább lanyhult és 17 90 el zárult. Az árfolyamokat alább adjuk:

Devizák	Valutapiac 1926 November 24 (Rador)								
	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3500-3515	—	—	561	3510	13767	13660	652 ³ / ₈	1928 ¹ / ₂
Newyork ..	180-182	518 ⁵ / ₈	518 ⁵ / ₈	2907	181	71390	708 ³ / ₄	3385	—
London	880-884	251 ³ / ₄	2515 ¹ / ₄	141	881	3462	3433	164325	48493
Páris	640-650	1800	1790	—	640	2461	2444	117	349
Milano	770-780	2170	2170	121 ³ / ₄	735	2983	2966	141 ³ / ₄	420
Prága	535-540	1536 ¹ / ₂	1536 ¹ / ₂	88 ¹ / ₂	540	2114 ¹ / ₄	2099	—	296 ¹ / ₂
Budapest ..	—	72625	7260	—	25 ¹ / ₂	—	9923	47470	—
Belgrád ...	—	915	915	—	325	1259	1248 ³ / ₄	5970	176 ³ / ₄
Bukarest ..	—	285	285	1610	—	394	393 ¹ / ₂	1885	55
Varsó	—	57 ¹ / ₂	57 ¹ / ₂	—	20	7915	7848	374 ³ / ₄	—
Bécs	2540-2570	73125	7310	—	2560	10067	—	477 ³ / ₄	—
Berlin	4320-4350	12310	12310	—	4330	16943	16812	803 ¹ / ₈	—

Száz lei árfolyama: Zürich (utó) 285, Páris 1610, Budapest 39400, Bécs 39350, Prága 1885

— Pestis a Dacia-hajón. Bukarestből jelentik: Megírta az Uj Kelet, hogy az afrikai kikötőkben pestis dühöng, amelynek hírére az összes kikötők vesztegzár alá vették az arikai kikötőkből érkező hajókat. A szigorú vesztegzár ellenére a Dacia nevű román hajón Hafsa k kötében pestis-esetét konstátáltak. A hajót Beyruthban fertőtlenítették, utasait pedig baltották. A hajó most Konstanzába érkezett. A romániai utasok nyolcnapi vesztegzár alá helyezték, a Lengyelországba utazókat 3 külön kocsiiban szigorú őrzet alatt szállították a lengyel határra.

— Két törvényszéki elnök bűnpöze az ifiovi törvényszéken. Bukarestből jelentik: Az ifiovi törvényszék tegnap délután tárgyalta Petrescu Leonida volt kolozsvári törvényszéki elnök ügyét. A tárgyalást azonban nem fejezték be és annak folytatását holnap délutánra halasztották el. Ugyancsak az ifiovi törvényszék december 8-ra tüzte ki az állásától felfüggesztett Lascar Davidoglu volt ifiovi törvényszéki elnök bűnpözeinek tárgyalását.

— Csak udvariassági látogatást tett a német követ a miniszterelnöknél. Bukarestből jelentik: Az egyik bukaresti délutáni lap arról adott hírt, hogy von Mutius bukaresti német követ kihallgatáson jelent meg Averescunál, akivel közvetlen tárgyalásokat kezdett a román-német függő kérdésekről. Diplomáciai körökből származó hírek szerint a kihallgatás tényleg megtörtént, ennek azonban pusztán udvariassági jellege volt.

— Ellenőrzik a pénzüzetek zálogüzételt. Bukarestből jelentik: A pénzügyminiszter tudomást szerzett arról, hogy egyes pénzüzetek zálogkölcsonöket folyósítanak anélkül, hogy a 100 leinkénti 30 bani zálogbélyeg illetéket lerónák. A miniszter körrendeletben utasította az összes pénzügigazgatóságokat, hogy a legszigorubbán ellenőrizzék a pénzüzetek zálogüzeteit és amennyiben ezek a bélyegilletékeket nem rónak le, lelelezzék meg őket.

Valódi Email OJA csakis eredeti dobozban kapható

Gramofont és lemezt

Lepage-
nál — Kolozsvárt
vegyen!

Lepage zeneműosztályban óriási választék legjobb gépekben és lemezekben legolcsóbb árban.

Kérjen prospektust. Vidékre Lepage a z n a p expedial.

adó fizetendő. A géperőre berendezett gummi-
kerékű járművekre a következő díjazásokat ja-
vasolja az új törvény tervezet: 1-től 10 lóerőig
lőerőnként 200 lej, 10-től 20 ig 300 lej, 20-tól
feljebb 400 lej lőerőnként. A tömött gummi-
kerékű gépek az előbbieknél másfélszerét, recés
fémkerékű járművek pedig kétszeresét fogják
fizetni. Minden pneumatikus kerékkel ellátott
vontató járműért 1000, fémkerékűért 2000 lej
adó fizetendő. A könnyű benzín adója egrként
1 lej, a motorina adója egrként 0.50 lej, a
bányaolaj adóját pedig egrként 2 lejben álla-
pitja meg. Az itt felsorolt adókkal egy milliárd
750 millióval reméli jövedelmét fokozni a köz-
munkügyi minisztérium.

✱ **Több mint 2 milliárddal aktív Ro-**
mánia külkereskedelmi mérlege. Bukarest-
ből jelentik: Románia kereskedelmi mérlege
1926 január 1-től október 31-ig a következő-
képen alakult: Kivétel 31 milliárd 230 millió
450.730 lej. Bevétel 28 milliárd 851 millió
172.733 lej. A mérleg tehát 2 milliárd 379
millió 277.977 lejgel aktív.

✱ **Megnyit az Erdélyi Hitelbank dévai**
fiókja. Déváról jelentik: A napokban nyit-
ta meg az Erdélyi Hitelbank aradi főintézetének
déli fiókja. A bankfiók igazgatósági tagjai nek
sorában Hunyadmegye közgazdasági életének
több számotvő egyénisége foglalt helyet. Az
aradi központ a dévai fiók igazgatójaként Kom-
játhy Bálint delegálta.

✱ **A magyar és dán burgonya versenye**
Csehszlovákiában. Prágából jelentik: Hirtel-
tünk már arról, hogy a csehszlovák kormány 3000
vagon burgonya bevitelét engedélyezte, amiből eddig
1000 vagon importáltak. Eddig túlnyomórészt ma-
gyar burgonya került Csehszlovákiába és Magyar-
országon ennek tulajdonítják a mostani burgonya-
drágaságot. A magyar burgonya az utolsó napokban
komoly versenytársat kapott Dániából. Eddig ugyanis
Csehszlovákia nem engedte be a dán burgonyát,
mert félték, hogy növényi betegséget hurocol be, de
a legújabb kormányrendelet megengedi a dán bur-
gonya szállását is Csehszlovákiába. Romániából
Csehszlovákiába az utóbbi időben egyáltalán nem
ment burgonyaszállítvány, mert ebben a cikkben
a román beltöldi piac a termelésnek megfelelő fel-
vevőképességgel rendelkezik.

Bauch Ernő üzletébe
az őszi szezonra gyönyörű perzsa, kelim-gobelin,
hebedó-
kézimunkák érkeztek
azonkívül nagy választék **csipkék, gom-
bók, harisnyák és keztyűkben.**

Uj Megnyit **Megnyit Uj**
Robert Sturm
tűszer, csemege és csokorüzlete, Cluj
Str. Regina Maria 36. Legelőcsőbb bevá-
rárlási forrás. Specialis csemege-különlegességek.

FLESCH & TIUL sedronyárugyár, Arad
Gyártmányai: láncháló acélágybetétek,
ruhaakasztók, pathány- és egéresapdák,
faszönyegek. Automatán-előállít minden-
nemű sedronyárut rajz vagy minta után.

Átmeneti
kabátok
Neumann M.
férfiruhaáruhaza
Cluj, Piata Unirii (Főtér) 14

Olcsóbban él **él** **él**
tíz százalékkal, ha
az UJ KELET
szelvényével vásárol

Butor Hálószoba, szép, jó
és olcsó. **Siebold**
Fülöp butorgyá-
rában **Timisoa-
ra, II., Távirda-u. 19. sz.**

Prima tűzifát

Fischer
Főnként és aprítva legúj-
nyosabban házhoz szállít
telep, Piata Garii No 2. — Telefon 1300.
Az állomással szemben.

SZINHAZ MŰVÉSZET

A kolozsvári román opera heti műsora
Péntek: Tosca (Zolesknek, a milanoi Scala éne-
kesének felléptével)
Vasárnap: Rigoletto (Zalescivel és Dragulinescu-
Stingha asszony felléptével)
Hétfőn: Faust (Zaleski felléptével)

MAGYAR SZINHAZ

A színházi iroda közleményei.

Miami. Még emlékezetes az a siker,
melyet a színház a tavalyi Miami-előadás-
sal aratott. Csütörtökön ismét műsorába
vette a színház, melynek főszerepeit Len-
gyel Irén, Neményi, Dajka, Tolnay, Ihász,
Selmeczy játsszák.

Szent Ferenc orrtriuma
ifjúsági előadásban. Szombaton délután
tartja a színház hatodik ifjúsági előadá-
sát. Ez alkalommal Szent Ferenc oratoriu-
mát adják elő, melyhez bevezető elő-
adást P. Trefán Leonard tart.

A bécsi operaegyüttes pre-
mierje. Szombaton este a bécsi opera-
együttes még egy előadást tart. Lortzing:
Fegyverkovácsok c. operáját mutatják be
ez alkalommal először Kolozsvárt. Sze-

replői a bécsi operaegyüttes legkiválóbbja
lesznek, akik legutóbbi vendégszereplé-
sük alkalmával meghódították Kolozsvár
zeneérett publikumát.

Heti műsor

Csütörtök: Miami. (A Leányvásár szarv-jének hátra-
hagyott operettjeje. Lengyel Irén, Meményi
Lili, Tolnay Andor, Ihász Aladár fellépésével.)
Napi bérlet 25. szám. B. Sorozatszám 153.)
Péntek: Akácfavirág. (8-adjazor. Lengyel Irén,
Tolnay Andor, Ihász Aladár fellépésével.)
Bérlétszűnetben. Sorozatszám 154.)
Szombat d. u. 3 kor: Szent Ferenc oratórium.
(6 ik ifjúsági előadás olcsó helyekkel. Be-
vezető előadást tart: P. Trefán Leonard.
Sorozatszám 155.)
Szombat 7 órakor: Fegyverkovácsok. (A bécsi
opera-együttes vendégjátéka. Emelt helyekkel.)
Premier bérlet 26. szám. Sorozatsz. 157.)
Vasárnap d. e. föl 11-kor: A Kolozsvári Akadé-
mazották Szövetsége: Divatrevüje. Rendes
helyekkel. Sorozatszám 158.

APRÓHIRDETÉSEK

Magyarul kiadással egy szó 4 lej, vastagabb betű-
vel 8 lej. Leghísebb apróhirdetés 40 lej. Állás-
keresésnek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja
más fizetendő. Eljegyzési hírek díja 250 lej, elő-
fizetőknek 150 lej

Barmizwah tanítványo-
kac előéztetek és okta-
tók szerény díjazás mellett.
Édeklétdni „Barmizwa“
jellegre a kiadóhivatásnál.
2094

Irodai teendőben járta,
szópirásu, s orgalmas fia-
telemben á lást keres szem-
hat megtartásával. Cim a
kiadóban. 2096

20 éves gyakorlattal ren-
delkező szeszgyárvezető,
ki hosszabb ipari szesz-
gyárvezetői gyakorattal
bír, melőbbi belépésre ál-
lást keres. Szives megke-
resését a kiadóhivataltal
továbbít „Szaképzett“
jelzőn.

Negvételre keresek 21-es
hengerezket. Cim: Oaj-
gyár, Állatvásártér 4, Cluj
2035

Vegyileg mosott, fehér
göptisztító rongyot szál-
lit S. Sonderling & Co.
műgyaprugyár, Sibiu, Te-
lefoa 4 68. 2070

MUNWALD
Cluj, Str. Vlahuják(vele)
Belyai-u.) 2. Telefon 147

Üvegcsiszolás és tükrök
nyír. Műhelyveg raktár
és üvegcsiszó vállalat.
Clujban tükörök újrafon-
dosítása 2007

Körülbelül 150 m² tera-
letű száraz, szép, világos
souteren, mindenféle mű-
helynek, grának alkal-
mas helyiség kiadó. Cim:
Cluj, Olajgyár, Állatvá-
sártér 4. 1095

Vegatáriánus kitűnő ebéd-
loozt jutányos áron kap-
ható. Cim a kiadóban.

Ingyen van a szab. ZEPHIK kályhája,
mert vételára a legrövidebb idő alatt
megterül tüzelőben.
10 fűt egy szobát **24**
kg fával **24** órán át
Gyártja **Szántó Dózsa és Fia** Erdély
és a Bánát legrégibb és legmegbízhatóbb red-
őny és kályhagyára, **Oradea, Strada**
Marososi 8. sz. — Telefon 431.
Acéllemez-redőnyök!
Esslingeni faredőnyök a legjobb kivitelben.

Déni szücs Cluj
Str. Memorandului 3.
Legrégibb
Legmegbízhatóbb
Legmodernebb
Telefon 12-12.

szerszertés
adóhivat
Telefon:
szám. és kiadó
177, 128 és 1
90. 5. sz. —
Clujban ára párt
1926 november
Az új
Két napja si
ban az ir köztá
hírei futottak á
belük dróttkeze
nyugtalanítanak
dusa, egy olyan
érkeznek hozzá
mulja mindazok
bőrbő és óta
igyekezték.
A londoni ja
olyan új angol
ki, mely az ang
dominanciát a
rangú hatalmak
népköz sségkne
jutat ezennél az
nyitják. Ez a
anyit jelent, ho
lébe tartozó állat
unio jogra állat
ül, amely ezenn
tása szelint fogja
A „Pex Brita
gol gyarmatbirod
legjobb államfői
mely tulajdonké
civilizáció eszkö
történelmi öröksé
bain halad, — a
zett a megvalósu
Még egy évsz
mai amerikai U
néző állami é
ban egyesültek. A
nem után, mely ve
Államokat, jogga
hogy vajjon a
haladottságban eg
lamok miként fog
keretében össze
legyőzték a modé
lefon, a táviró,
v.vmányok nyor
ség, a gondolat
együttműködés,
egyik legugyobb
S bár a mai Észa
a magasabb értele
pontjából már ne
amely ezelőtt néh
kat elősegítette, m
azt a hatalmas p
igarságot, hogy a
tudatlan, elmarad
delem, míg a civil
nevelt emberek ug
egy politikai, min
szabadság által m
birtokosává lesze
mely míg egyfelől
felől alkalomssá te
megítélésére, a kol
sabbre dű szükség
Balfour Magon
ebben foglalt ter
sz angol birodalom
közeldik ahhoz a
szőjje és zstartozar
tális politikával.
Magna Chartája k
szenclopása annak
lizatorikus eredmér
cionizmusnak, me
ideák tömkelegéne
európai mozgalmat
lom mai konstellác